

Jaak Aaviksoo toetab õpetajate palgatõusu

Kultuuri- ja haridusminister Jaak Aaviksoo, kas kavatsete hakata haridust juhtima ainult reformierakonna põhimõtteid järgides?

Reformierakonnal hariduses kindlaid suuniseid ei ole. On märksõnad – haridussüsteemi avatus, ökonoomsus ja täiendavate vahendite kaasamine haridusse. Jagan neid. Et need vajavad paljuski läbi mõtlemist, siis on minu vabadus suur.

Missuguseid eelmise haridusministri Peeter Kreitzbergi algatusi jätkate?

Kahjuks ei ole mul õnnestunud Peeter Kreitzbergiga hariduspoliitikat arutada, tema tehtu on jõudnud minuni ajakirjanduse vahendusel. Jagan tema tahet kaasata otsustamisse eri huvigruppe. Üheks Kreitzbergi hariduspoliitika märksõnaks pean hariduse tähtsustamist ühiskonnas. See on ka minu prioriteetide reas kõrgel kohal. Nagu Kreitzberg, pean vajalikuks õpetajate palkade tõstmist veel sel aastal. Kuid ikka ei jõua meie õpetajate palgad arenenud maailma omadele järele, tõus peab jätkuma.

Kas olete nõus väitega, et teie kui endise Tartu Ülikooli arenguprorektori juhtimise all võib haridusministeeriumist saada TÜ ministeerium?

See väide paneb muigama. Olin varem TÜ-s füüsika professor – see ei tähenda, et oleksin olnud füüsikaprorektor. Füüsikud said ise hakkama, neil polnud vaja oma prorektorit. Ka TÜ-l ei ole oma ministrit vaja.

Missugune on praegu õhkkond haridusministeeriumis?

Ministeerium peab olema seesmiselt terve. Kuid ta pole seda olnud, ega ole ka praegu – 1980. aastate lõpust alates on toimunud pidevad liitmised ja lahutamised. Ebamäärasus ja ülesannete ümberdefineerimine mõjuvad inimestele halvasti. Pärast Kreitzbergi meeskonna lahkumist haridusministeeriumist tekkis auk hariduspoliitilises järjepidevuses. Mul on raske leida

inimest, kelle käest küsida, mida tegelikult kavatseti teha.

Ministeeriumi struktuur oli aja jook-sul välja kujunenud. Peeter Kreitzberg asus ministeeriumis seda ümber korraldama. Üheks põhjuseks oli kooli- ja keeleameti ministeeriumiga liitmine. Nüüd, kus on peaaegu otsustatud, et kooliamet liitub ja keeleamet ei liitu, peab struktuuri ümbervaatamine jätkuma. Osakonnajuhatajatega jõudsimine enam-vähem kokkuleppele, missugune peaks olema osakondade struktuur, minu arusaamist pidi jälgib see ministeeriumi varasemaid traditsioone. Tühjade kohtade täitmisega ma ei kiirusta. Tahan kõikide tühjade ametikohtade täitmiseks kuulutada välja avaliku konkursi.

Kas pooldate kultuuri- ja haridusministeeriumi lahutamist?

See ei ole põhimõtteline küsimus, peasi, et oleks stabiilsus. Kui organisatoorsete murumängude peale liiga palju energiat kulutada, jääb muudeks tegemisteks vähe aega üle. Kuigi – kui ma mõttemänge mängiksin, siis joonistaksin need ministeeriumid ühe kasti sisse.

Kas kehtestate ülikoolides õppemaksu?

See on lihtne ja sirgjooneline küsimus, millele ei ole lihtsat ja sirgjoonelist vastust. Haridussüsteemi peab peale riigi raha tulema ka füüsiliste isikute ja erakapitali raha. Sest ainuüksi riigi raha eest on tugevat ja head haridussüsteemi raske ülal pidada. Tuleb mõelda, kust ja kuidas täiendavat raha saada. Õppemaksu kehtestamine on meetod, et saada eraisiku taskust raha kõrghariduse toetuseks.

Kui inimene maksab õppemaksu, mõtleb ta päris tõsiselt, mille eest ja kellele maksab. Ta küsib: miks mulle aetakse loengus udu? See on igapäevane realiteet ülikoolides.

Minister Aaviksoo ei teosta mingit hariduspoliitilist tahet, ei isiklikku ega parteipoliitilist. Otsuse langetamises peavad osalema avalikkus, parteid ja

huvigrupid. Eesti rahvas ei saa endale lubada, et kellelgi jääks rahapuuduse pärast haridus saamata.

Millal muutub kõrgharidus tasuliseks?

Alustada tuleb õppelaenudest, praegune süsteem ei rahulda riiki ega üliõpilasi. Kui kohe tõsiselt peale hakata, siis on võimalik, et tuleva aasta sügisest jõutakse teha tehnilised korrigeerimised õppelaenudes ja õppemak-sudes. 1997. aastal võiksid toimuda põhimõttelisemad muutused.

Millist kohta näete rakenduslikule kõrgharidusele?

Kutseharidus on meil vaeslapse osas. Tahaksin tõsiselt, et ministeerium kutsehariduse küsimustega tegelema hakkaks, plaanis on luua kutsehariduse osakond. Lisaks tehnikumidele tuleks anda ka ülikoolidele võimalus õpetada rakendusliku kõrghariduse kahe- ja kolmeaastaseid programme. Väga jämedates joontes võiks öelda, et pool kõrgharidusest võiks olla akadeemiline, pool rakenduslik. Rakenduslikele erakõrgkoolidele peab looma riiklikega võrdsed tingimused.

Kuidas kavatsete lahendada õpetajate palgaküsimuse?

Kirjutasin alla dokumendile, millega eri kategooriaga õpetajate palku tõsteti 20–50% tagasihaaravalt 1. oktoobrist põhipalgale täiendava lisatasu maksmise teel. Väljatöötamisel on uus palgamäärus, mille järgi astmepalgad riigieelarvelistele töötajatele tõusevad 1. jaanuarist. Õpetajate ja haridustöötajate jaoks tähendab see, et nende palk 1. jaanurist enam ei tõuse, sest tõus on juba toimunud. Selleaastane õpetajate palgatõus on suuresti selle raha eest, mis kooliametis oli ette nähtud jõulutoetusteks. Seetõttu pean seda populistlikuks mänguks.

Olen palunud ministeeriumi töötajatel järgmise aasta riigieelarves õpetajate palgaraha suurust analüüsida. Ma ei ole kindel, et see raha katab täielikult palgatõusu. Selle summa peab leidma. Õpetajate palga tõus ei olnud pelgalt

Jaak Aaviksoo mõonab, et 1997. aastast on võimalikud põhimõttelised muutused õppelaenude ja –maksude korralduses.

MARKO MUMM

poliitiline ettevõtmine, vaid hädatarvilik samm.

Et maksta konkurentsivõimelist palka, on vaja töötajate arvu vähendada. See ei ole välistatud ka õpetajate puhul. Õpilaste arv väheneb, koolide arv on kasvanud.

Kuidas suhtute tõsiasja, et autoriteetne koolijuht Lauri Leesi on Peeter Kreitzbergi ideede pooldaja?

Jagan Lauri Leesi hariduspatriotlikku hoiakut. Kui tulin Tallinnasse, siis mõtlesin, et Lauri Leesi on esimene õpetaja, kellega kohtun. Elutempo on nii kiire, et see ei ole veel õnnestunud. Ei ole õige vastandada Aaviksoo ja Kreitzbergi hariduspoliitikat. Põhiväärtused on ühesugused, vaid saavutamise teed võivad erineda.

EHA LAANEPEERE